

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

7 An Rex in bello inferendo moueri possit ex opinione probabili, dicente
sibi illud regnum pertinere?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

nunciata, & adiudicato sibi regno posse regnum occupare, & armis, si opus est propugnare, mihi nullo modo probatur, si de sententia proprie dicta sermo sit. Primum, quia ipse supremus Princeps superior non est alio rincipi de regno contendente. Ergo non potest index esse illius, illiusque sua sententia ligare. Secundò alius contendens non tenetur apud hunc rationes suæ iustitiæ allegare, quomodo ergo contra inauditam partem poterit iustam ferre sententiam; & ita tenet Vasquez *illo cap. 3. num. 11. & Salas num. 123* reputantque contrarium improbabile. Quapropter alij dicunt supremum Principem de regno cum alio tertio contendente, esse non posse aduersus illum sententiam ferre, potest tamen inutiliter sibi regi consulere. Quod si ipsi dicant efficacius ius habere ad regnum virtute huius maioris probabilitatis posse regnum possidere; & si impediatur à possessione, armis iniuriam vindicare, ita tenet Victoria *supra*, etiam quando alius est in legitima possessione, & Suarez *de charis. dispur. 13. de bello, sect. 6. numer. 2.* Villalobos *tom. 1. sum. tract. 1. diff. 17. num. 7. & 8.* Ratio esse potest, quia index pro illo, qui ius efficacius habet, debet sententiam ferre: est enim sententia actus iustitiæ distributivæ, in qua dignior est preferendus. Est autem dignior, cui probabilius ius fauet. Ergo pro illo erat sententia ferenda. Loco autem sententiæ ferendæ in supremis Principibus succedit declaratio maioris iuris, & probabilitatis. Ergo facta hac declaratione quasi per sententiam, sibi est regnum adiudicatum. Poterit ergo tunc illud tentare possidendum, & impediens armis oppugnare. Item facta hac declaratione iura non sunt paria, ut melior sit conditio possidentis.

5 Verum hic modus dicendi (etsi probabilis) mihi non satisfacit. Negari enim non potest alteri Principi suos etiam Consiliarios dicturos efficacius ius habere in regnum, præcipue cum illi fauet possessio. Quod ergo consilium ex his est executioni mandandum? Nulla ratio est, quare magis vnum, quam aliud: utrumque autem mandati executioni non potest, neque ratio naturalis dicere potest, ut mandetur executioni consilium illius, qui potentior fuerit: alius ius regnandi ex armis metiendum esset: quod barbarum est, & contra naturam rationalem, illæque diceretur efficacius ius habere, qui potentior armis esset.

6 Propter hæc dicit Bannes 2. 2. & quæst. 40. art. 1. dub. 4. *Et dub. 5. concl. 3* & Eman. Rodrig. in *sum. cap. 124. n. 3. conclus. 2.* Villalobos *tom. 1. tract. 1. diff. 17. numer. 4.* pro qualitate dubij regnum diuidendum esse, & vnum principem alteri recompensationem facere debere, quod si diuisioni, seu recompensationi non consentiat alius, opugnari posse. Sed neque hæc mihi probatur. Nam, ut bene ait Molina. *tom. 1. de iustit. tract. 2. dispur. 103. §. mihi verò Salas supra numero 130.* quia est in possessione legitima, nunquam cogitur rem cum alio diuidere, aut recompensationem facere, neque iudex qui non est arbiter ad hæc diuisionem, seu recompensationem, solet litigantes cogere: non est ergo cogendus, qui regnum possidet. Et licet iuste possidens cogatur aduersarium efficacius ius ad regnum habere (quod difficile est, & ratio contingit) si tamen ei certum non est facta diligentia requisita, & semota omni passione: adhuc existimo probabilitatis obligatum non esse regnum diuidere (etsi contra affirmet Molina, §. *illud liberent*.) quia ratione possessionis vincit quodlibet ius alterius probabile, neque tenetur se à regno, vel parte illius spoliare, quousque sententia adueniat, quæ ut lites viuentur, & pax conferretur, solet vni potius, quam alteri rem applicare: etsi uterque feret æquale ius habeat. Item esset non leuis controuersia in assignanda parte, quæ tradenda esset contrario. Adde regnum diuidere contra consensum ipsius regni, graue malum, & perniciosum regno esset: non est ergo admittendum. Quæ ratio etiam probat, neque ante vilius possessionem esse regnum diuidendum, sicut nec maioratus diuiditur, cum duo super illo contendunt. Est ergo controuersia alio modo definienda.

7 Dicendum igitur est: si litigantes super aliquo regno, partes sunt ipsius regni, illique subditi, tenentur iudicio renniscere: quia ipsum regnum index est talis controuersia, sic Villalobos *supra numer. 19.* Molina, §. *quando autem*. Villalobos *supra num. 7. circa finem.* Si verò vnus sit supremus Princeps, & alius qui fortè possidet, pars regni præteriti, existimant Vasq. *supra* & Perez *numer. 109. circa finem.* item decidendam esse ab ipso regno hoc est ab ipso, qui mortuo Rege ex controuersia definiti debet legibus ipsius regni, & legum illarum nullus videatur legitimus interpretes præter regnum ipsum, ab ipso regno debet definiti. Neque obstat esse supremum Principem nemini subiectum, nam illa causa regno subici debet: sicuti subicitur Gallis legibus, & iudicibus Hispaniæ, cum contra Hispanum de aliqua hæreditate Hispana contendit. Huic modo dicendi non requiescit Molina, §. *adverte*, neque Suarez *de charis. dispur. 13. de bello, sect. 6. numer. 6.* quia sæpè Princeps supremus suspectos habet iudices externos, neque tenetur stare iudicio eorum, quos ipse non constituit ad iudicandum

Affirmat ergo Molin. non esse definiendam rem iudicio regni, sed tractandam esse, ac si inter duos principes supremos, vel duas respublicas exemptas ageretur; quia ille Princeps supremus non videtur teneri se subicere sententiæ late à republica. Mihi tamen sententia Vasquez magis probatur adhibita eius moderatione, scilicet quemlibet ex litigantibus posse iudices ordinarios regni reculare, si eos suspectos sibi esse prudenter existimat. neque enim ius quod quilibet persona particularis habet, negandum est iis litigantibus: quod si in tali reculatione, & assignatione aliorum iudicum non velit alius consentire, poterit iniuriam sibi factam armis vindicare.

8 Ex his à fortiori inferitur, si ius moueatur super aliquo comitatu subdito alicui regno, vel Regi, omnes litigantes, etiam si sint Principes supremi, teneri stare iudicio illius regni, vel Regis, sub cuius ditione comitatus illic est positus. Nam cum controuersia hæc definiti debeat aliqua regula, & hæc non potest esse alia, nisi leges ipsius comitatus, harum autem interpretes non posse esse alius magis legitimos, quam qui esse condidit, efficitur sanè iudicio illius standum esse. Deinde occupans comitatum subditus efficitur illius regni, sub cuius ditione est. Ergo debet Regi offendere titulum sufficientem occupandi eius terram, alias dum Regi non offenditur, potest Rex illam à suo territorio expellere. Est ergo res definitiua ab ipso Rege, & ita tradit Vasquez *illa disp. 64. n. 18.*

9 Quod si controuersia sit inter Principes supremos, aut respublicas superiores non agnoscentes, & nullus est in legitima possessione regni, & pro vtraque parte sunt variae rationes, acque est evidens, cuius sit regnum adiudicandum: affirmat suar. *sect. 11. n. 4.* communior sententiam esse, vnumquemque habere ius ad primum occupandum, neque esse inconueniens fieri bellum iustum ex vtraque parte, cum interponatur ignorantia. Ratio adducitur, quia in tali casu potest iudex, cui vellet, regnum applicare. Ergo quilibet supremus Princeps sibi applicat. Verum hic modus dicendi à Suarez non probatur, nec mihi probandus venit. Nam esto iudex ob seruandam pacem respublice possit vni ex litigantibus rem applicare, tamen efficacius ius non habeat, sed solum æquale, (quod non est certum). At quilibet Rex applicat sibi non potest, quia vnus applicatio non excludit alterius applicationem. Ergo ratio naturalis non potest vtrique tribuere ius integrè rem sibi viadandi. Debet ergo Reges ij ab aliquo tertio expectare definitionem. Neque quilibet Rex ex consilio sapientium sui regni moueri potest ad regnum occupandum, quidquid dicat Suarez *n. 6.* quia sequitur idem inconueniens, ac si quilibet Rex sibi signum applicaret. Quocirca, ut supradicibam, definienda est controuersia à iudicibus ipsius regni vacantis, vel si aliquis ex litigantibus eos suspectos habeat, & recuset, debent iudices arbitri designari, quorum iudicio standum est, neque interim bellum moueri potest, cum nullus alteri iniuriam faciat, quæ debeat bello vindicari: sic Vasquez *supra n. 18.* Ioan. Sanch. *disp. 44. n. 56.* Quod si durante huiusmodi dubio neque res decisa per sententiam arbitri, aut per compositionem vnus tentaret regnum occupare, aliumque excludere, hoc ipso iniuriam alteri faceret, quam posset iuste repellere, & eo titulo iusti belli rem totam occupare: sic Suarez *sect. 6. n. 4.*

10 Aduerto in huiusmodi casu probabile esse regnum manere liberum, & posse se modo respublicæ exemptæ gubernare, aut Regem alium à litigantibus eligere: ita docuit Salas *1. 2. tract. 8. disp. vn. sect. 13. n. 128.* Ratio videtur esse: cum enira litigantes ius incertum habeant, videtur respublica succedere, utpote carens certo successore: neque tenetur alteri illorum regnum adiudicare, cum non sit certum illi debere. Diuidere autem regnum inter litigantes, & in grauem perniciem respublicæ cederet, cuius damnum præferendum est cuiuslibet specialii.

11 Causa igitur apud iudices regni vacantis, vel arbitros agitata, & adiudicato regno vni ex litigantibus, poterit ipse, pro quo sententia lata est, illud occupandum intrare, etsi condemnatus resistat, bellum aduersus illum mouere: quia tunc ius est illi certum euidencia legali. An autem debeat expectare vltimam sententiam, variant Doctores. Perez *certam. 10. scho. last. n. 109.* affirmat non esse obligatum expectare vltimam sententiam, etsi dandæ esset, sed eo ipso, quod pro illo est data sententia aliqua, efficitur ius firmius habere: quando autem certum est pro aliquo ius firmius esse, potest rem intrare possidendam, & tenetur in idem consentire Suarez *disp. 13. sect. 6. n. 2.* Mihi tamen probabilius apparet, si sententia illa appellationem, seu supplicationem admitteret, non posse virtute illius regnum intrare possidendum, alius vt quid expectanda est vltima sententia. Et appellatio executionem sententiæ non suspenderet, si non obstante supplicatione, vel appellatione armis exequitur.

12 Sed inquires quod ius censendum est probabile, & litigiosum, neque armis definiendum? Respondeo quando apud imprudentes probabile censetur, etsi negotium inter particulares ageretur, nullus censetur contra iustitiam item moueri: ita tradit Vasq. *illo cap. fin.* & Villalobos *1. 1. sum. tract. 1. diff. 17. n. vlt. fine.*

13. Vltimo pro hac materia dicendum est, quando alicui certum est regnum sibi competere, & alius in legitima possessione existit, monere debet possessorem, vt dimittat allegatis...

PUNCTVM VIII.

Quam probabilitatem de iustitia belli debeat habere miles, vt possit, teneaturque militare.

- 1 Vbi non constat de belli iniustitia, possunt subditi milites obedire & qui ij sint.
2 Non teneatur inquirere de iustitia belli, si nulla eis dubitandi ratio sit proposita. Secus si grauis dubitandi ratio proponatur.
3 Milites non subditi pugnare non possunt, nisi eis de iustitia belli constet secundum communem sententiam.
4 Valde probabile est eodem modo hos milites bellare posse, ac subditos.

1 Sermo potest esse de militibus subditi Regi bellum inferenti, vel de militibus non subditi. Si sermo sit de militibus subditi, quoties illis non constat de belli iniustitia, possunt obedire...

Respondet cum Suar. supra sect. 6. n. 9. si dubium sit negatiuum hoc est, si nulla specialis ratio de iniustitia illis repræsentatur, possunt auctoritate sui Principis militare...

3 Verum si milites subditi non sunt, certum est non tenentur obedire. An autem possint causa non examinata, difficultas est.

4 Nullominus valde probabile est eodem modo huiusmodi milites bellare posse, ac possunt subditi; neque aliquam esse inter illos differentiam, tenet expressè vict. n. 24. Suar. disp. 13, sect. 6. n. 12. Valquez illo c. 13. & inclinat Nauarr. illo d. 12. Ratio est, quia cuiuslibet licitum est alterum iuuare in...

te, quæ præsumitur iusta, præcipuè cum non leue emolumentum inde accipiat. Cum igitur bellum præsumitur iustum dum de iniustitia non constat, efficitur posse quemlibet in illo iuuare. Et ex his soluitur supradicta ratio. Fateor enim ex bello grauissima damna oriri, ideòque in authore illius morale requiri certitudinem de iustitia; at in iuuante sufficit, si probabile sit hanc certitudinem in authore esse. Debet autem esse probabile, quoties de iniustitia non constat: & Princeps vti Christianus, bonæque æstimationis habetur.

Ad reg. 19. respondeo cuiuslibet militi importare locare operas suas in bello, neque se immiscet rei periculosa moraliter, cum ex probabili opinione operetur. Quæ omnia à fortiori procedunt in bello non puè aggressiuo, sed defensiuo: in hoc enim clarum est sufficere militibus iustitiam aggredientis incognitam esse; vt merito probabiliter iudicent adiuuare posse se defendentem: ideòque caute dixit D. Ambrosius relatus in cap. denique. 14. quæst. 5. si non potest subueniri alteri, nisi alter lædatur, commodius esse neutrum iuuare: non dicit non posse te iuuare alterum, se commodius esse abstinere. Quod si in adiutorio peti intercessionem, de quo ibi, consultus est abstinere à subuentione vnus cum iustione alterius, à fortiori in adiutorio pro bellum. In neutro tamen est obligatio.

PUNCTVM IX.

Quam opinionem debeat sequi Medicus in medicamentis adhibendis.

- 1 Tenetur Medicus medicinam certam, relicta probabili, & dubia adhibere infirmo.
2 Quando nullum medicamentum est certum, tenetur Medicus probabile adhibere, & illo deficiente, applicare dubium.
3 Illicitum est experientiam facere in infirmis, an sint medicamenta salutaria, vel nocua.
4 Affirmant aliqui licere medicinam, de qua æquè dubitatur, an profutura, vel nocitura sit, applicare infirmo desperato.
5 Negatiua sententia communior est, & probabilior.
6 Satis sit fundam. n. 4. adducto.
7 Negant plures licere Medico vti medicina, quam minus probabiliter credit profuturam, relicta ea, quam probabilius credit.
8 Contrarium vt probabilius defenditur.
9 Potest Medicus agris consulere medicinam, quam alij doctiores salutiferam putant, etsi ipse eis non assentiatur.
10 Assistentes infirmo peccant, si relicta remedijs à Medico assignatis, vtuntur iis, quæ sibi videntur.

1 IN medicinis adhibendis aliz reputantur certò allaturæ salutem, aliz solum probabiliter, aliz sub dubio. Vt ergo certa ab incertis separemus, primò certum est, apud omnes teneri Medicum adhibere ægroto, si potest medicinam certam, relicta probabili, & dubia: quia tenetur ratione sui officij, & charitatis ægrotañti saluti prospicere, & nullo modo eum periculo exponere, in ritòque infirmus conueneretur de Medico potente secutum medicamentum applicare, si applicet solum probabile. Neque obstat quemlibet posse sequi opinionem probabilem, vt possit Medicus relicto medicamento certo vti probabili: non enim est opinio probabilis de tali vtu, et si sit opinio probabilis de vtilitate medicamenti.

2 Secundo, quando nullum est medicamentum certum, tenetur Medicus probabile adhibere, & quando nullum est probabile, tenetur dubium, modò certum nulli periculo infirmum exponere, & ex alia parte potest illo remedio adhibito ab infirmo liberari. Ergo est applicandum: ita Thomas Sanchez lib. 1. in Decalog. c. 9. n. 42. cum Valent. 2. 2. disp. 3. q. 10. punct. 2. col. 665. vers. altero modo. Quando dubium æquè est, an nociturum, vel profuturum sit medicamentum, dicemus statim.

3 Tertio est certum, illicitum esse Medicis experientiam facere de medicamentis, an sint salutaria vel nocua, etiam in ægotis desperatis. Tum quia nemini licet morte proximam scientiam consequi. Tum etiam quia sic operans dubius est, an mortem acceleraturus sit medicamento. Ergo quantum est ex se, accelerationem intendit. Ergo peccat, sic docet Azor. lib. 1. in sit. moral. cap. 17. quæst. 1. Corduba lib. 3. quæst. 5. Anton. Perez certam. 10. scholasti. num. 87. Villalobos tom 1. summ. tract. 1. diff. 16. n. 1. & 4. Valquez 1. 2. disp. 64. cap. 4. Salas ibid. tract. 8. disp. vnic. sect. 14. num. 136. circa finem. Thomas Sanchez lib. 1. in Decalog. cap. 9. num. 38. Nauarr. summ. cap. 25. n. 51. Sayrus lib. 1. in clauis regia. cap. 10. n. m. 6.

4 Duplex tamen est difficultas. Prima an liceat ægroto, de cuius salute desperatur, medicinam dubiam applicare, id est, de qua æquè dubitatur profutura e, an nocitura sit? Affirmant vt probabilius Thomas Sanchez lib. 1. in Decalog. cap. 9. num. 39. cum Valent. 2. 2. disp. 3. quæst. 10. punct. 2. vers. non improbo, col. 664. Mouentur, quia ex applicatione huiusce...

DE CASTRO PALAZO TOM. I. LIB. I. CAP. I.